

ЈУБИЛЕЈ 126. БРИГАДА ВС ВАЗДУШНОГ ОСМАТРАЊА, ЈАВЉАЊА И НАВОЂЕЊА ОБЕЛЕЖИЛА ПУН ВЕК ПОСТОЈАЊА

У КАСАРНИ на Бањици, прошле недеље обележено је 100 година постојања рода војске, Ваздушног осматрања, јављања и навођења - или како га у ВС зову, ВОЈИН. У век ВОЈИН-а стало је све, од наредбе војводе Радомира Путника из јуна 1915. да се оформе извиђачке станице за јављање о налету непријатељских авиоплана до херојства припадника овог рода војске у агресији 1999. У Спомен-соби 126. бригаде ВОЈИН, која је отворена на свечаности у четвртак, налази се и ма-

ЗЕМЉОПОСЕДНИЦИ

БРИГАДА 126. ВОЈИН током агресије 1999. постала је "земљопоседник". Наиме, често мењајући положаје на Фрушкој гори око Нових Карловаца, старешине ВОЈИН-а запазили су положај под изузетним углом идеалан за рад радара. Када су то рекли мештанима у МЗ Сави ови су одреговали како нико није очекивао. Преписали су четири ара општинске земље јединици као стално власништво.

ње славан документ који је донет 2005. у налету реформистичког лудила, да се род гаси и претвара у Центар. Срећом ту је наређење о ваздушној ВОЈИН-а из 2011, када је схваћено да се без ове јединице ипак не може.

ИСТОРИЈУ ВОЈИН-а у Спомен-соби данас чува и споменик потпоручницима Синоши Радићу и Жељку Савићу, постављен непосредно испред. Ова двојица младића једине су жртве из ове јединице у НАТО агресији 1999. Они су погинули на Маљену а другови су им подигли спо-

Србија прва на свешћу имала ову службу. Током агресије радари непрекидно радили

ПИОНИР Антон Пожег

цима, из ескадриле "МФ 99 С" који су са својим авионима, почетком 1915, дошли да бране нашу земљу. Људи мајора Роже Витре и капетана Андре Мортироа тада су предложили Генералштабу српске војске да се на улазним ваздушним коридорима у Србију направе осма-

је и званично у јуну 1915. формирао службу.

У Спомен-соби ВОЈИН-а налази се много тога. Ипак, наши радари данас, када их питање ко су пионири њиховог рода војске, истичу два имена.

МАЈОРЕ (потоне пуковнике) Антона Пожега и Лазара Ковачевића, који су непосредно после рата формирали радарску службу ЈНА. Владимир Пожег, син Антона Пожега, такође је био гост на свечаности бригаде ВОЈИН.

- Мој отац као хидроавијатичар Краљевске војске није се предао 1941, већ се са делом колега из Боске авионом пребацио априла 1941.

у Александрију, где је приступио РАФ. Поред летова у РАФ-у био је ангажован и у британском Центру против-ваздушне одбране Средњег истока где је стекао ратна искуства у раду са радарима - прича Владимир. Био је једини Југословен који је у РАФ-у радио у командним собама њихове ПВО. Из РАФ-а, 1944, је прешао у партизанску војску. Ступио је потом у радариште који су тада били под Управом артиљерије да би од 1953. ова служба била враћена авијацији. На основу искустава Британаца, он је са колегама правео кичму војног радарског система у Југославији. Био је тај који је са јединицом радарски "посео" Панчићев врх на Копаннику.

Према речима команданта 126. бригаде ВС пуковника Предрага Ђорђевића, од 1947. служба ваздушног осматрања, навођења и јављања потпуно је заокружила систем 1968, а 1987. били су уз раме, а можда и испред многих моћних земаља света и Европе. Тада су могли да "гледају" пола Европе. Уследио је грађански рат, повлачење технике, а 1999. агресија НАТО.

- РАТ смо дочекали са 96 одсто исправне технике и са четири (од 20) упалених радарских тачака - сећа се пуковник Рајица Бошковић, некадашњи старешина јединице. Тог 24. марта, тачно у 20 сати евакуисали смо цен-

У НАТО агресији један радар 11 пута изоптахан, изоправљен и враћан у функцију

трални командни положај код Бановаца, а празан бункер је био погођен у 22. За 78 дана рата гађани смо близу 100 пута и променили смо преко 160 положаја на планинским врховима тадашње СРЈ. Ни у једном тренутку

радари нису били ван строја. На дан када је агресија окончана, поново смо поставили и један од централних радара на Фрушку гору као да се ништа није догађало. У ратовима које је НАТО водио крајем прошлог и у

овом веку радарски систем противника уништавали су првог дана.

ПУКОВНИК Рајица Бошковић осврће се и на покушај "гашења" ВОЈИН-а 2005 у "циљу реформисања војске". Наиме из јединице која је од 1999. до

2004. успела да сву погођену технику врати у функцију напречац су пензионисани најiskusнији електроничари. ВОЈИН је постао недефинисани центар, а занемарена је чињеница да је држава суверена онолико колико може да контролише свој простор. Неко је тада одлучио да се Ваздушни простор Србије војнички "напусти".

-Ловачка авијација и ПВО без ВОЈИН-а не служе сврси - наставља Божовић. Срећом 2011. увидели су грешку и вратили су ВОЈИН-у ратну заставу. На млађим колегама је да наставе славу јединице. Имају одакле. ■ **Д. ВУЈИЧИЋ**

КЛАСИФИ ЗАЈЕДНО У СМРТ

ЈЕДИНЕ жртве НАТО кампање 1999. из 126 бригаде били су потпоручници Синоша Радић и Жељко Савић. НАТО пројектил погодио их је 6. априла док су били на положају на Маљену тачно у 23.05. - Није обојица требало да буду у радарској кабини тада - сведочи пуковник Бошковић. Међутим, класифи са академије у смрт су пошлери нераздвајни као што су били и на академији.

мен-чесму и испред цркве на планини где су страдали.

Мало је познато да је Србија имала несрећу да прва у свету формира Службу за осматрање и обавештавање о опасности из ваздушног простора 1915. Она је наставила захваљујући нашим савезницима у Првом рату, француским ваздухоплов-

трачке станице са људством које би сигнализирало упад страног ваздухоплова како би француски пилоти који су узлетали са аеродрома у Крагујевцу, Нишу, Прахову и Шапцу могли да крену у пресретање. Према замисли Француза, на примитивним сигналним станицама тада су радили жандарми који су на земљи качили беле чаршаве у правцу кретања немачких и аустријских ваздухоплова. Идеја младих француских ваздухопловаца у српском генералштабу оцењена је паметном и војвода Путник

